

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра інформаційних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКУМ З ОСВІТЛЕННЯ

ДЛЯ СТУДІЙНОЇ ТА ВІДКРИТОЇ ЗЙОМКИ

Освітній рівень:

спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 021.00.01 «Ведучий телевізійних програм»

Київ – 2023

Розробники:

Вітковський Денис Ігорович- старший викладач кафедри інформаційних комунікацій факультету української філології, культури і мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Вітковський Денис Ігорович- старший викладач кафедри інформаційних комунікацій факультету української філології, культури і мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри інформаційних комунікацій

Протокол від 29 серпня 2023р №1

Завідувач кафедри

О.А. Політова

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Ведучий телевізійних програм»

01.09.2023

Гарант освітньо-професійної програми

Є.О. Малюк

Робочу програму перевірено 01.09.2023 р.

Заступник декана Факультету української філології, культури та мистецтва з науково-методичної та навчальної роботи

С. І. Горобець

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__20__ р., протокол № __
підпис (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__20__ р., протокол № __
підпис (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__20__ р., протокол № __
підпис (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__20__ р., протокол № __
підпис (ПІБ)

ЗМІСТ

1. Опис предмета навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Результати навчання за дисципліною.....	5
4. Структура навчальної дисципліни.....	6
5. Програма навчальної дисципліни	8
6. Контроль навчальних досягнень	
6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів.....	13
6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання.....	14
6.3. <i>Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.....</i>	15
6.4. <i>Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.....</i>	15
6.5. <i>Орієнтовний перелік питань до екзамену.....</i>	15
6.6. <i>Шкала відповідності оцінок.....</i>	16
7. Навчально-методична карта дисципліни	17
8. Рекомендована література	17

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання (денна)
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120
Курс	3
Семестр	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, в тому числі:	120
Аудиторні	56
Модульний контроль	8
Семестровий контроль	0
Самостійна робота	56
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу надати студентам знання про види освітлення та його ефективне використання під час студійної та відкритої зйомки, адже правильно підібране та застосоване освітлення грає ключову роль у визначенні якості та атмосфери знімка. Це може бути досягнуто за допомогою різних джерел світла, напрямків, інтенсивності, а також застосування різноманітних світлових модифікаторів. Тому основною метою курсу є не лише надати знання, а й сформувати у студентів уміння застосовувати ці знання у практичній діяльності.

Завдання курсу:

- ознайомити з основними видами та джерелами світла;
- навчити використовувати різні світлові модифікатори під час студійної зйомки;

- сформувати здатність використовувати різні техніки з природним та штучним світлом під час зйомки на вулиці;
- проаналізувати вплив кольорів світла на атмосферу та емоції зображення;
- ознайомити з технічними можливостями використання різних типів спалахів, освітлювачів та додаткових аксесуарів;
- розглянути та навчити використовувати різні техніки освітлення під час зйомки портретів;
- розробити та втілити в життя фото-, відеопроект, де здобувачі освіти застосовуватимуть здобуті навички освітлення для створення конкретного ефекту чи настрою в серії знімків.

Дисципліна спрямована на формування таких **фахових (професійних) програмних компетентностей** освітньої-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 021.00.01 «Ведучий телевізійних програм»:

ЗК-05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ЗК-06 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-07 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-08. Здатність працювати у команді.

ЗК-09. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-14. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-16. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ФК-01. Високий рівень виконавської майстерності.

ФК-06. Здатність здійснювати професійну діяльність із застосуванням сучасних досягнень теорії та методології аудіовізуального мистецтва та виробництва з урахуванням широкого спектру міждисциплінарних зв'язків.

ФК-10. Здатність здійснювати операторську діяльність в сфері аудіовізуального мистецтва.

3.Результати навчання за дисципліною

Результати навчання за дисципліною спрямовані на формування таких загальних і фахових компетентностей відповідно до 021.00.01 «Ведучий телевізійних програм», рівня вищої освіти першого (бакалаврського):

РН 1. Володіти методами та прийомами режисерської / операторської / звукорежисерської творчо-виробничої діяльності при створенні (виробництві) аудіовізуальних творів.

РН 2. Володіти методами та навичками роботи з монтажною технікою та програмним забезпеченням.

РН 3. Володіти методами та навичками роботи зі знімальною та освітлювальною технікою та обладнанням.

РН 4. Володіти методами та навичками роботи зі звукозаписувальною та звуковідтворювальною технікою та обладнанням.

РН 5. Генерувати нові ідеї для втілення їх в аудіовізуальному творі.

РН 7. Забезпечувати виразність при втіленні авторського задуму аудіовізуального твору.

РН 9. Планувати і організовувати роботу колективу для виконання професійних завдань.

РН 10. Оформлювати виробничу документацію (заявка, календарно-постановочний план, коштористошо).

РН 11. Знати, розуміти і використовувати у професійній діяльності концептуально-видові та стилістичні стандарти телевізійного ефіру, вимоги до особливості роботи у прямому ефірі, підготовки телевізійних програм різних жанрів.

РН 12. Розуміти фінансово-адміністративні принципи організації мистецьких заходів, діяльності виробничих колективів, телевізійних каналів та інших закладів аудіовізуальної галузі.

РН 17. Збирати, оцінювати, аналізувати та обробляти інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення.

РНУ 19. Усвідомлювати колективну природу аудіовізуального твору, здійснювати ефективний тайм-менеджмент з виконавцями від задуму до практичної його реалізації та поширення в інтернет-середовищі.

РНУ 20. Розуміти можливості та специфіку цифрових комунікаційних інструментів соціальних мереж, орієнтуватися в трендах візуальних образів, відповідно психологічних особливостей цільової аудиторії.

РНУ 24. Виявляти високий рівень психологічної культури професійної діяльності на рефлексивній основі, здатність до самоаналізу.

РНУ 25. Вміти оцінити співрозмовника на основі здобутих знань (визначити особливості психіки та моделі можливої поведінки) для досягнення комунікативної мети.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Усього	Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторна	Модульні	
Модуль 1.							
Вступ до курсу, основні поняття.							
Вступ до курсу.	4	2					2
Джерела та властивості світла	4			2			2
Типи та види освітлення	4			2			2
Використання джерел та властивостей світла під час зйомки	4			2			2
Класифікація видів освітлення за його функціями	4			2			2
Модульна контрольна робота	2					2	
Модуль 2.							
Технічний супровід зйомки з використанням різних видів освітлення							
Засоби та схеми освітлення	4	2					2
Освітлення в умовах відкритої зйомки	4			2			2
Засоби освітлення в студії	4			2			2
Налаштування параметрів цифрової камери, пошук оптимальної схеми освітлення в умовах студії.	6			2			4
Взаємодія світла та камери, налаштування параметрів: світлочутливість, діафрагма, витримка	10			6			4

Температура та колір світла	8	2		4			2
Модульна контрольна робота	2					2	
Модуль 3.							
Процес постановки освітлення під час зйомки							
Студійне освітлення, підготовка майданчику до зйомок	6			2			4
Використання штучного та природного джерела освітлення поза межами студії	8	2		2			4
Постановка світла для чорно-білого зображення, надання об'єктам форм та відчуття об'єму. Чорно-білий фотопортрет	4			2			2
Робота з витримкою, малюнок світлом на зображенні. Нічна фотографія міста	4			2			2
Застосування температури освітлення для кольорової зйомки. Довільна тематика сюжету фотографій.	6			2			4
Модульна контрольна робота	2					2	
Модуль 4.							
Створення аудіовізуального продукту з урахуванням особливостей освітлення							
Постановка світла для створення силуету, створення впізнаваного образу або приховування обличчя	6	2		2			2
Постановка світла для створення силуетних фотографій у студійних та вуличних умовах	4			2			2
Запис інтерв'ю на довільну тему в студійних умовах. Застосування схеми освітлення для силуету	6			2			4
Постановка світла для ведучого/ї шоу, інтерв'ю або стендапу. Запис короткого виступу	8			2			6
Запис короткого стендапу ведучого/ї на вулиці на довільну тему із застосуванням підручних засобів освітлення	8			6			2
Модульна контрольна робота	2					2	
Всього	120	10		46		8	56

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Вступ до курсу, основні поняття.

Лекція 1. Вступ до курсу. Основні джерела та властивості світла (2 год.).

Мета та завдання курсу. Ознайомлення з базовою термінологією курсу. Джерела світла (природне та штучне). Властивості світла (базові фізичні властивості). Короткий екскурс в професіюгаффера. Використання джерел та властивостей світла на практиці.

Практичне заняття 1. Постановка світла для чорно-білого зображення.

Надання об'єктам форм та відчуття об'єму. Чорно-білий фотопортрет.

Створення чорно-білого фотопортрета з використанням освітлення для підкреслення об'єму та форми. Робота має демонструвати розуміння основ фотографії, освітлення та обробки для підкреслення об'єму та форми.

Практичне заняття 2. Нічна фотографія міста.

Мета завдання: Навчити студентів використовувати різні параметри камери для створення нічних фотографій міста та працювати в умовах поганого освітлення.

Завдання надає можливість студентам експериментувати з параметрами камери та творити креативні нічні фотографії міста. Вони можуть спробувати різні комбінації налаштувань, щоб досягти бажаного результату та розвивати свої навички фотографування в умовах поганого освітлення. Студенти також попрацюють з джерелами світла на які не можуть вплинути.

Практичне заняття 3. Температури освітлення для кольорової зйомки.

Творча постановка світла та застосування температури освітлення для кольорової світлини. 4 фотографії.

Завдання спрямоване на розвиток креативного мислення, навичок постановки світла та роботи з температурою освітлення яка вимірюється в Міредах та Кельвінах.

Модуль 2. Технічний супровід зйомки з використанням різних видів освітлення

Лекція 2. Засоби та схеми освітлення

Лекція 3. Температура та колір світла

Практичне заняття 4-6. Взаємодія світла та камери

Презентація на тему: Взаємодія світла та камери, налаштування параметрів: світлочутливість, діафрагма, витримка.

Мета завдання: Зрозуміти взаємодію світла та камери в процесі фотографії.

Розвинути навички налаштування камери для досягнення бажаних ефектів у фотографії. Студенти мають описати параметри камери: світлочутливість (ISO), діафрагма (f-stop) та витримка (shutterspeed).

Практичне заняття 7-8. Відомі студійні фотографи

Презентація на тему: Відомий студійний фотограф.

Мета: Ознайомитися з роботами професіоналів у галузі постановки світла та фотографій. Студент обирає відомого студійного фотографа для дослідження. Описує основні віхи, впливові роботи, стиль фотографування, особливості його студії тощо. Ретельно аналізує фотографічне портфоліо обраного митця. Визначте основні теми, технічні особливості та естетичні рішення. Створює презентацію, яка включатиме ключові факти про фотографа, відомі роботи та їх характеристики, стиль роботи, вплив на фотографічну галузь, застосування світла тощо.

Практичне заняття 9-11. Світлові Ефекти.

Презентація на тему: Світлові Ефекти. Мета: Ознайомтеся з різними видами світлових ефектів, таких як лінзові флери, боке, веселка світла, градієнтне освітлення, силует та інші.

Студенти мають обрати конкретний світловий ефект для дослідження та презентації. Можливі варіанти: лінзові флери, боке, відбиття, контрове світло, градієнтне освітлення тощо. Студенти мають описати призначення та особливості ефекту, підібрати успішні приклади застосування конкретного ефекту на практиці (шоу, кіно, блог, документалістика тощо). В результаті студент складає коротку інструкцію, яка пояснить, як досягнути конкретного світлового ефекту. Описує умови та обладнання.

Модуль 3. Процес постановки освітлення під час зйомки

Лекція 4. Використання штучного та природного джерела освітлення поза межами студії

Практичне заняття 12-13. Грим та студійне освітлення для ведучого/ї

Мета завдання: навчити студентів створювати грим та ставити студійне освітлення для ведучого/ї в ефірному форматі. Під час виконання завдання студенти обирають конкретну тему чи жанр, наприклад, інтерв'ю, розважальне шоу, новини або ток-шоу. Результати заносяться в презентацію включаючи фото референси.

Практичне заняття 14-16. Інтерв'ю із силуетним освітленням

Мета завдання: Навчити студентів ефективно використовувати силуетне освітлення під час інтерв'ю, для запису анонімних героїв.

Модуль 4.

Створення аудіовізуального продукту з урахуванням особливостей освітлення

Лекція 5. Постановка світла для створення силуету, створення впізнаваного образу або приховування обличчя

Практичне заняття 17-19. Запис свого стендапу в ролі ведучого ефіру новин.

Мета завдання: Розвинути творчі та комунікативні навички студентів, дозволяючи їм виразити свою особистість в ролі ведучого/ї ефіру новин. Вдосконалити практичні навички постановки світла, застосування гриму, налаштування камери.

Практичне заняття 20. Стендап в ролі ведучого новинного ефіру за межами студії.

Мета завдання: Вдосконалити навички використання природнього світла та його постановки.

Практичне заняття 21-23. Рімейк сцен з кінофільму. Застосування художнього освітлення для кіно.

Мета завдання: Розвиток навичок з художнього освітлення студентів. Практичне використання різноманітних світлових ефектів для створення настрою та емоційної інтенсивності.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів

Відвідування лекцій	1	3	3	2	2
Відвідування лабораторних занять	1	12	12	13	13
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	12	120	13	130
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	2	50	2	50
<i>Разом</i>			195		205
Максимальна кількість балів	400				
Розрахунок коефіцієнта	Розрахунок: $400/100=4$ Студент набрав: 389 балів Оцінка: $389:4 = 97$ балів (A)				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Модуль 1 (8 год.).

Завдання1 Постановка світла для відео. Підбираємо температуру та колірну гамму кадру.

Умови завдання:

Самостійно зняти 4-6 фрагментів відео;

Кожен фрагмент не менше ніж 6 секунд;

Кожен фрагмент відео повинен мати або холодну температуру освітлення або теплу;

Колірна гамма має відповідати температурі вашого кадру;

Усі відео фрагменти на довільну тематику;

Відео мають бути змонтовані між собою в один ролик. Оцінюватиметься лише постановка світла, підібрана температура та колірна гамма;

Зміст не має значення. Формат довільний (вертикальний або горизонтальний);

У ролику має відобразитись робота в приміщенні та зовні.

В результаті ви маєте змонтувати та здати ролик з чотирьох або шести сцен, кожна з яких триватиме не більше і не менше шести секунд. Загальний хронометраж не має перевищувати 36 секунд.

Модуль 2 (8 год.).

Завдання 2 Створити доповідь або презентацію на запропоновані теми:

Що таке відеоматриця, її види та характеристики;

Схарактеризувати параметр камери ISO, коротка історія;
Схарактеризувати параметр камери Діафрагма;
Схарактеризувати параметр витримки, описатийогозначення та пояснитийого роботу;
Дифузне відбиття світла;
Баланс білого: Пояснення важливості налаштування балансу білого відповідно до типу світла;
Створення настрою: Використання світла для створення певного настрою або ефекту в сценах;
Фіксована експозиція. Розкрити поняття експозиції;
Світловий дизайн відеостудії;
Технічні характеристики світлового обладнання: Як обрати правильне для вашого проекту;
Розвиток кінематографічного освітлення;
Історія практичних ефектів у кіно за допомогою світла;
Розвиток світлодіодних технологій;
Сучасні тенденції освітлення у відеопродакшні.

Модуль 3 (8 год.).

Завдання 3 Підготувати доповідь: Вимірювання світла, його значення та застосування.

Мета завдання: засвоїти знання щодо важливості вимірювання світла у фотографії та відеозйомці, визначити його роль у створенні високоякісних зображень та відеорядів.

Інструкція:

Поясніть важливості вимірювання світла в різних галузях, таких як фотографія та фільмування.

Поясніть основні терміни, такі як люкс, кандела, ват, що використовуються при вимірюванні світла.

Розгляньте прилади, такі як світломіри, фотометри, спектро радіометри, та їхні функціональні можливості.

Модуль 4 (8 год.).

Завдання 4 Підготувати інструкцію на тему: Особливості роботи з освітленням в студії та за її межами. **Мета завдання:** розширення знань студентів щодо освітлення в різних умовах роботи - у студійному середовищі та під час виїзних зйомок. Студенти розвиватимуть технічні навички та вивчатимуть технічні й творчі відмінності в різних умовах роботи.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється самостійно кожним студентом в електронному вигляді та додається до електронного курсу.

Модульна контрольна робота проводиться після вивчення певного змістового модуля. Форма модульної роботи – підготовка проекту індивідуального або групового на запропоновану тематику з модуля. Загальна кількість модулів – 4, виконання кожної роботи є обов’язковим, максимальна кількість балів–25.

МК №1 Презентація на тему: Схема освітлення, його температура та кольори для власного проекту (відео блогу). Презентація обов’язково повинна містити схеми освітлення та референси.

МК №2 Презентація на тему: Класифікація світла та світлове обладнання. В презентації необхідно класифікувати світло та виділити основні характеристики. Також виділити та описати основні прилади освітлення та охарактеризувати їх, пояснити до якого класу вони належать.

МК №3 Презентація на тему: Схема освітлення, його температура та кольори для власного проекту інтерв’ю. Презентація обов’язково повинна містити схеми освітлення та референси.

МК №4 Створити відео ролик який включає стендап ведучого/ї, інтерв’ю з силуетом, інтерв’ю з добре освітленим героєм. Під час створення застосувати відповідну температуру освітлення до настрою та кольорову гамму для окремих сцен. Тема довільна. Хронометраж не менше 2-х хвилин.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Практикум з освітлення для студійної та відкритої зйомки» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Кількість балів		Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FХ	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кріс Найт: Драматичний портрет. Мистецтво світла і тіні. Манн, Іванов і Фербер, 2017 – 240 с.
2. Майкл Фріман. Чорно-біла світлина. Практичний посібник. Створення стильних творчих фотографій у найінтелектуальнішому жанрі сучасного фотомистецтва. 2013.
3. <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/8225/1/Photoart.pdf>
4. Борис Крупник Світло та композиція: Від засобів виразності фотографії до технічних налаштувань
5. Ширман Р.Н. Телевізійна режисура. Майстер-клас / Р.Н. Ширман. Київ: ЗАТ «Телерадіокур'єр», 2004. 448 с.
6. Мащенко, І. Г. Енциклопедія електронних мас-медіа у двох томах. Запоріжжя: Дике Поле, 2006 Т. 2 : Термінологічний словник основних понять і виразів : телебачення, радіомовлення, кіно, відео, аудіо. 2006. 512 с.